

De heer P. Muylers

*Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk,
Ruimtelijke Ordening en Sport*
Phoenixgebouw - 11de verdieping
Koning Albert II-laan 19 bus 11
1210 BRUSSEL

Uw bericht van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum
--	--	N 09-3.701.482 B1	17 september 2013

Jaarrekening 2012 van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)

Mijnheer de minister,

Het Rekenhof deelt u mee dat het de controle van de bovenvermelde jaarrekening heeft beëindigd op basis van de officiële rekening die het Intern Verzelfstandigd Agentschap Centrale Accounting op 8 mei 2013 aan het Rekenhof heeft bezorgd.. Die controle kadert in de bevoegdheid van het Rekenhof, toegekend door artikel 63, §1, van het rekendecreet van 8 juli 2011.

De Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW – De Watergroep) heeft een jaarrekening 2012 opgesteld overeenkomstig het rekendecreet van 8 juli 2011.

De VMW heeft de uitvoeringsrekening van de begroting als volgt vastgesteld:

ontvangsten	728.155.561 euro
uitgaven	705.268.477 euro

Bijgevolg zou er voor het begrotingsjaar 2012 een overschot van 22.887.084 euro zijn dat, samen met het overschot op 31 december 2011 van 60.833.390 euro, het gecumuleerd overschot op 31 december 2012 zou verhogen tot 83.720.474 euro.

De VMW heeft zijn bedrijfseconomische jaarrekening afgesloten met een balanstotaal van 1.919.918.244 euro en een nettowinst van het boekjaar van 6.319.354 euro.

De bedrijfsrevisor heeft op 3 juli 2013 een verklaring met voorbehoud bij die jaarrekening afgelegd aangaande de uitsplitsing over de subcategorieën in de jaarlijkse ESR-rapportering.

Op basis van een voorafgaande risicoanalyse heeft het Rekenhof beslist tot controle van de jaarrekening. De controle geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1. *Overlegging van de jaarrekening*

De overlegging van de jaarrekening aan het Rekenhof gebeurde ruim een maand later dan de uiterlijke overleggingsdatum van 31 maart zoals bepaald door artikel 46, § 2, van het rekendecreet.

De certificering van deze jaarrekening door de bedrijfsrevisor werd eveneens met een ruime overschrijding van de decretaal bepaalde deadline, 3 juli in plaats van 21 april, aan het Rekenhof bezorgd. In het verslag van de commissaris wordt daarenboven naar incorrecte balansgegevens verwezen.

2. *Voorziening voor pensioenen*

In de jaarrekening 2012 werden, onder de code 160 'Voorzieningen voor pensioenen en soortgelijke verplichtingen', als voorziening voor de pensioenen van de VMW-personeelsleden en hun rechthebbenden, 537.399.419 euro gerapporteerd tegenover 284.000.000 euro in 2011, een toename met 253.399.419 euro.

De boekingen van de voorziening voor pensioenen van de VMW zijn voor het boekjaar 2012 onderverdeeld in:

- 236.190.834 euro als toevoeging voor de actualisering van de pensioenverplichtingen per 31 december 2011, geboekt via het eigen vermogen, meer bepaald de herwaarderingsmeerwaarde (code 12),
- 17.208.585 euro als het gedeelte dat betrekking heeft op de toename van de pensioenlast in 2012, de 'service cost', geboekt ten laste van de resultatenrekening (code 635).

Uit die boekingen volgt dat de voorziening voor pensioenen per 31 december 2012 het volledige bedrag aan de niet-gedekte pensioenverplichtingen van de VMW bevat, nl. de totale verbintenis voor pensioenverplichtingen van 707.420.419 euro², verminderd met de totale dekkingswaarden voor die pensioenverplichtingen van 170.021.000 euro.

Het Rekenhof heeft bedenkingen en opmerkingen bij de boekingswijze en bij de aangelegde voorziening voor pensioenen, zoals hierna uiteengezet.

Boekingswijze

De boeking van een bijkomende, aanzienlijke voorziening was slechts mogelijk nadat eerst werd overgegaan tot een herwaardering van vaste activabestanden van de VMW. In het boekjaar 2012 werd aldus door de VMW beslist de drinkwateraftakkingen te inventariseren en hun economische waarde tot uitdrukking te brengen in de boeken. Die verrichting leidde tot een herwaarderingsmeerwaarde van 238.722.055 euro op het passief van de balans. Hiervan werd dan per einde 2012 236.190.834 euro overgeboekt naar de voorziening voor pensioenen (code 160), en blijft het restant van 2.531.221 euro behouden als herwaarderingsmeerwaarden (code 12). Ook in het boekjaar 2007 werd een voorziening voor pensioe-

¹ Het totaal van de voorziening bedraagt 539.037.369 euro en bevat eveneens de invaliditeitsrenten en de pensioenen voor het gepensioneerd personeel van de overgenomen waterdienst Vilvoorde.

² Volgens een actuariële berekening uitgevoerd door Ethias in februari 2013 (met gewijzigde assumpties).

nen van 245 miljoen euro aangelegd op basis van een herwaardering van vaste activabestanden, meer bepaald van het leidingennet, de aanhorigheden en kamers. De daaropvolgende jaren werd die voorziening jaarlijks geactualiseerd³.

Hieruit volgt dat van de einde 2012 aangelegde voorziening voor pensioenen in totaal voor 481,2 miljoen euro (90%) is samengesteld op basis van geherwaardeerde activa (waterleidingen en de aftakkingen). Bijgevolg is dit een 'boekhoudkundige' voorziening, die zodoende geen reële garantie biedt voor de toekomstige pensioenverplichtingen en die niet de uitbetaling van de pensioenen garandeert.

Daarnaast impliceert de gevolgde boekingswijze dat de herwaarderingsmeerwaarde niet meer als dusdanig in de balans wordt uitgedrukt en dat derhalve 481,2 miljoen euro niet toekomt aan het eigen vermogen⁴.

Aangelegde voorziening

De VMW is onderworpen aan de wet van 27 oktober 2006 betreffende het toezicht op de instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen. Door deze wet diende de VMW de pensioenverplichtingen te externaliseren middels een groepsverzekering of een autonoom pensioenfonds en deze volledig te financieren. Voornoemde wet voorziet ook in een afwijking, voor zover ondermeer een gewest zich uitdrukkelijk garant stelt voor de goede afloop van de verbintenissen van de pensioenregelingen (artikel 138).

Met het programmadecreet van 21 december 2011⁵ werd aan de VMW de gewestwaarborg toegekend, met ingang van 1 januari 2012, door aan het artikel 5 van het decreet van 17 december 1997⁶, een paragraaf 5 toe te voegen, waarin het Vlaams gewest zich garantstelt voor de goede afloop van de verbintenissen van de pensioenregelingen. In de memorie van toelichting bij het programmadecreet is bovendien gestipuleerd dat de VMW zich in staat stelt de uitbetaling van de pensioenen permanent te blijven garanderen indien de huidige bijdragevoet jaarlijks met 2% stijgt van 40,5% in 2011 naar 56,5% in 2019.

Voornoemd artikel 5 van het decreet van 17 december 1997 regelt de financiering van de pensioenverplichtingen van de VMW. Hierin is o.m. opgenomen dat de VMW de uitbetaling van haar pensioenen garandeert en hiervoor de nodige financiële middelen reserveert. Daarbij is nog bepaald dat de bijdrage ten laste van de werkingskosten van de VMW derwijze is dat de gereserveerde middelen steeds in een voldoende dekkingsgraad voorzien van de lopende en toekomstige pensioenen. In de toelichting bij het decreet werd dit gepreciseerd door te stellen dat de VMW zich hiervoor steunt op een simulatie met een tijdsperi-

³ Door een toevoeging via de resultatenrekening (code 635), in het jaar 2009 aangevuld met de gerealiseerde meerwaarde van 11 miljoen euro uit de verkoop van het kantoorgebouw te Brussel.

⁴ Als 'Herwaarderingsmeerwaarden', en vervalt derhalve ook de mogelijkheid tot overboeking van die herwaarderingsmeerwaarde naar een reserve ten belope van de op de meerwaarde geboekte afschrijvingen, of tot de omzetting in kapitaal.

⁵ Decreet van 21 december 2011 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2012, artikel 56.

⁶ Decreet van 17 december 1997 betreffende de rustpensioenen toegekend aan de vastbenoemde en tot de stage toegelaten personeelsleden van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening en betreffende de overlevingspensioenen toegekend aan de rechtverkrijgenden van die personeelsleden.

zon van 20 jaar. De doelstelling is dat tijdens deze periode op geen enkel ogenblik mag worden ingeteerd op de beschikbare financiële reserves.

Om aan de toenemende pensioenlasten tegemoet te komen heeft de VMW in de voorbije jaren de werkgeversbijdrage voor de pensioenen stelselmatig verhoogd, zodat aan de decreetale bepalingen van de vereisten inzake minimale financiële reserves werd tegemoetgekomen.

Gegeven dat de VMW de uitbetaling van de toegekende pensioenen garandeert, evenals de uitvoering van de aangegane pensioenverplichtingen conform de decreetale bepalingen, en dat eveneens de gewestwaarborg werd toegekend voor het geheel van de pensioenverplichtingen van de VMW, was de aanleg van een voorziening voor de niet-gedekte pensioenverplichtingen in de balans van de VMW niet meer vereist. Derhalve volstonde een vermelding van de toekomstige pensioenverplichtingen in de toelichting bij de jaarrekening en een beschrijving ervan in het jaarverslag. In het jaarverslag over de jaarrekening 2012 van de VMW wordt weliswaar melding gemaakt van de pensioenverplichtingen, echter zonder eveneens te verwijzen naar de verleende gewestwaarborg of de decretaal verankerde financiering van de pensioenen.

Per einde 2012 is de balans van de VMW niet alleen verzwaard met 537,4 miljoen euro voorzieningen voor pensioenen, zonder dat hiertegenover financiële middelen bestaan om aan de pensioenverplichtingen tegemoet te komen, maar is die voorziening, door de gewestwaarborg voor de goede afloop van de pensioenverbintenissen van de VMW, in 2012 ook niet meer vereist. Daarenboven zal de jaarlijkse boeking van een 'service cost', voor 2013 geraamd op 13 miljoen euro, ook in de volgende boekjaren een blijvende negatieve resultaatimpact hebben.

3. *Uitvoeringsrekening van de begroting*

De in de uitvoeringsrekening van de begroting opgenomen begrotingsgegevens, zowel het initiële als herziene budget, stemmen niet overeen met de corresponderende officiële begrotingscijfers.

Wanneer het verloop van de realiteit niet langer in overeenstemming is met wat is begroot, dient dit laatste te worden bijgestuurd. Begrotingsaanpassingen en kredietherschikkingen moeten daarbij tijdig en correct worden aangeleverd en goedgekeurd.

Er wordt dienaangaande herhaald dat indien ondanks zorgvuldig opgemaakte en bijgewerkte begrotingen nog beduidende afwijkingen in de uitvoering waar te nemen zijn, deze in de jaarrekening voldoende dienen te worden toegelicht.

Het Rekenhof verzoekt u te antwoorden binnen de termijn van één maand, zoals bepaald in artikel 66, derde lid, van het rekendecreet van 8 juli 2011.

De controle resulteerde ook in een aantal boekhoudtechnische opmerkingen, die het Rekenhof rechtstreeks aan de directeur-generaal van De Watergroep bezorgt. Een kopie van die brief, kenmerk N 09-3.701.482 B2, is als bijlage bijgevoegd.

Een kopie van deze brief gaat naar de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, alsook naar de directeur-generaal en de voorzitter van de raad van bestuur van De Watergroep.

Op last:

Het Rekenhof:

Rudi Moens
Raadsheer

Ignace Desomer
Voorzitter

Bijlage: kopie van brief